

Україна

50

Підсумки дослідження

1. Участь індустрії в розробці політики

Тютюнова індустрія (далі – ТІ) брала участь у розробці та просуванні законодавства, яке запровадило податкову преференцію для тютюнових виробів для нагрівання (ред. – ТВЕН) порівняно з традиційними сигаретами на чотирирічний період. При цьому уряд визнав, що з представниками індустрії було досягнуто компромісу щодо ставок акцизного податку. Асоціація виробників тютюнових виробів «Укртютюн» також виступала проти нових акцизів на певні вироби та оскаржувала заходи з правозабезпечення під час дії воєнного стану. Кілька законопроектів були ініційовані народними депутатами, які в минулому мали зв'язки з ТІ або її групами впливу. Серед пропозицій — відновлення куріння кальянів у громадських місцях, дозвіл на онлайн-продаж (ред. – дистанційний) тютюну, блокування заборони на викладку тютюнових виробів у місцях торгівлі, а також стимулювання внутрішнього вирощування тютюну через виробничі квоти. Крім того, представники тютюнової індустрії були включені до робочої групи зі створення нової звітної платформи «eТютюн», що викликає занепокоєння щодо безпеки чутливої інформації та можливого впливу.

2. Діяльність індустрії у сфері корпоративної соціальної відповідальності (КСВ)

Відсутні документально підтверджені докази

отримання підтримки або схвалення діяльності тютюнових компаній у сфері корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) державними посадовцями.

3. Вигоди для тютюнової індустрії

Низка законодавчих та регуляторних ініціатив у сфері контролю над тютюном в Україні була спрямована на надання вигод або преференційного регулювання для ТІ. Серед них були невдалі спроби народних депутатів відтермінувати введення в дію заборони на ароматизовані тютюнові вироби, а також успішне ухвалення урядового податкового закону, який запровадив менш суворий режим оподаткування для певних видів виробів протягом чотирирічного періоду порівняно з традиційними тютюновими виробами. Такі групи впливу ТІ, як асоціація «Укртютюн», активно лобювали податкові преференції та виступали проти ініційованого урядом законопроекту про заборону викладки у місцях торгівлі, якому також чинили опір певні державні органи. Крім того, кілька народних депутатів організували кампанію зі зверненнями до Кабінету Міністрів, оскаржуючи процедури перевірок, які проводила Держпродспоживслужба в кафе, барах і ресторанах. Це збіглося зі скаргами від громадської організації «Українська кальянна асоціація», яка може мати особисту зацікавленість у підриві контролю за дотриманням законодавства.

The Global
Tobacco Industry
Interference Index
2025

The Global
Tobacco Industry
Interference Index –
Ukraine

Глобальний індекс
втручання тютюнової
індустрії 2025 –
Україна (звіт)

Глобальний індекс
втручання
тютюнової індустрії
2025 – Україна
(підсумки)

Глобальний індекс втручання тютюнової індустрії 2025

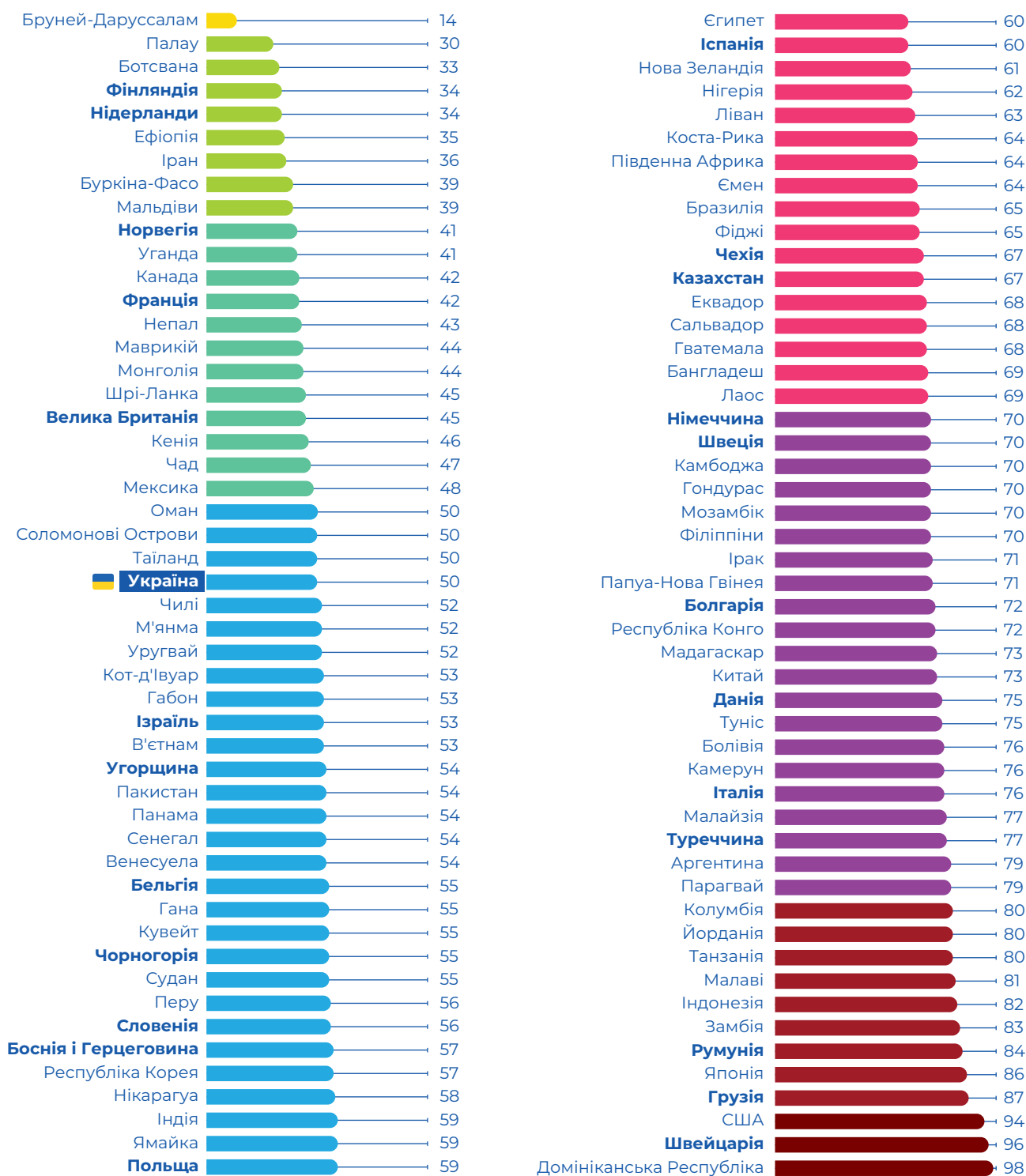
Global Center for
Good Governance
in Tobacco Control

A GLOBAL
TOBACCO
INDUSTRY
WATCHDOG

РИСУНОК 1: ЗАГАЛЬНИЙ РЕЙТИНГ КРАЇН ЗА РІВНЕМ ВТРУЧАННЯ
ТЮТЮНОВОЇ ІНДУСТРІЇ

Глобальний індекс втручання тютюнової індустрії 2025

Global Center for
Good Governance
in Tobacco Control

A GLOBAL
TOBACCO
INDUSTRY
WATCHDOG

4. Невиправдана взаємодія

Було задокументовано кілька випадків невинуватеної взаємодії та зустрічей. Представники уряду проводили зустрічі з ТІ та залучали її представників до робочих груп. Крім того, державна установа «Офіс із залучення та підтримки інвестицій» публічно підтримала одну з тютюнових компаній, а правоохоронні органи просували співпрацю з ТІ у питаннях протидії незаконній торгівлі.

5. Прозорість

Законодавство України не зобов'язує публічно розкривати інформацію про зустрічі між урядом та ТІ, а прозорість натомість регулюється законом «Про доступ до публічної інформації». Хоча цей закон дозволяє громадськості отримувати доступ до даних через запити на доступ до інформації, його ефективність погіршилася в умовах воєнного стану: деякі органи влади незаконно зволікають із відповідями, щоб приховати інформацію, що призводить до зниження прозорості щодо взаємодії з ТІ. Крім того, хоча закон вимагає реєстрації виробників і дистриб'юторів тютюнових виробів, в Україні немає системи для розкриття даних або реєстрації пов'язаних із тютюновою індустрією організацій та лобістів, що підкреслює відсутність належного регулювання лобістської діяльності.

6. Конфлікт інтересів

Закон України № 2899 забороняє ТІ надавати фінансову або іншу підтримку заходам, діяльності, окремим особам чи групам, включаючи політичні партії, спортивні команди, діячів мистецтва та заклади освіти. Він також забороняє фінансову підтримку

публічних інформаційних кампаній, зокрема програм з профілактики куріння серед молоді, незалежно від того, чи є така підтримка публічною. Закон «Про політичні партії в Україні» зобов'язує публічно розкрити фінансові внески на користь політичних партій, і за звітний період порушень зафіксовано не було. Проте залишається занепокоєння щодо опосередкованої співпраці з політиками через треті сторони, такі як громадські організації. Крім того, в Україні діють заходи для запобігання переходу високопосадовців на роботу до ТІ, які вимагають звільнення протягом трьох днів у разі підтвердження конфлікту інтересів.

7. Запобіжні заходи

Недостатній рівень прозорості у взаємодії між державними посадовцями та ТІ викликає дедалі більше занепокоєння, оскільки немає конкретної процедури для розкриття протоколів чи записів таких контактів. Хоча органи державної влади та народні депутати можуть оприлюднювати інформацію про свої зустрічі з ТІ, вони не зобов'язані анонсувати ці зустрічі, а доступ громадськості до такої інформації є обмеженим. Також немає чітко визначеної політики, яка б регулювала правила та стандарти взаємодії державних посадовців із ТІ, хоча «Загальні правила етичної поведінки державних службовців» загалом регулюють службу взаємодію.

Глобальний індекс втручання тютюнової індустрії 2025

Global Center for
Good Governance
in Tobacco Control

A GLOBAL
TOBACCO
INDUSTRY
WATCHDOG

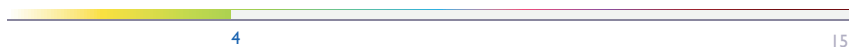

Україна має захищати здоров'я своїх громадян від шкоди тютюну та нікотину, покращуючи роботу в таких напрямках:

Впровадження заходів для запобігання впливу ТІ

Уникнення конфлікту інтересів

Впровадження механізмів забезпечення прозорості

Уникнення невиправданої взаємодії з тютюновою індустрією

Заборона преференцій та стимулів для тютюнової індустрії

Денормалізація так званої корпоративної соціальної відповідальності (КСВ)

Запобігання участі тютюнової індустрії у формуванні політики

ЛЕГЕНДА: Випадки втручання тютюнової індустрії або дії уряду

Найкращий показник

Поточний показник

Найгірший показник

РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Впровадити загальнодержавну політику щодо обмеження участі ТІ у розробці політики відповідно до Статті 5.3 РКБТ ВООЗ.
2. Забезпечити прозорість усіх взаємодій із ТІ шляхом запровадження обов'язкового публічного розкриття інформації про зустрічі, внески, подарунки чи підтримку з боку пов'язаних із тютюновою індустрією структур.
3. Посилити запобігання конфлікту інтересів у всіх секторах державного управління.
4. Створити та впровадити національну програму підвищення обізнаності щодо Статті 5.3 РКБТ ВООЗ.
5. Підтримувати незалежні механізми моніторингу втручання ТІ та поглиблювати співпрацю з громадянським суспільством для посилення громадського контролю.